

Om detta förslag godkännes, blifva ock följande ändringar i regeringsformen nödvändiga: i § 91 utgå orden: »och låte — kungöra»; i § 93 likaledes orden: »hvilken — kungöras»; i § 94 utbytas orden: »i föregående §» emot: »i § 51»; i § 95 utgå orden: »i hufvudstadens kyrkor».

Stockholm den 28 januari 1893.

P. Waldenström.

N:o 155.

Af herrar **S. J. Boëthius** och **K. E. Holmgren**, om beviljande af ett extra anslag å 2,000 kronor för understöd åt räddningshemmet för drinkare vid Sans-souci invid Upsala.

Allmänt torde erkännas önskligheten af, att tillfälle till upprättelse beredes dem, som genom alkoholdryckers missbruk råkat i moraliskt och fysiskt förfall. Ej blott humaniteten, utan ock samhällets eget intresse manar till åtgärder i detta syfte. Men lika behjertansvärd som saken är, lika svårt har det visat sig vara att finna effektiva medel för dess realiserande.

En metod, som på senare tid med framgång användts i utlandet — bland annat i Norge — är emellertid inrättandet af asylor, i hvilka drinkare, under sträng isolering, få åtnjuta lämplig moralisk och hygienisk behandling, och enligt verkligt sakkunniges mening är denna metod den enda, hvaraf tillfredsställande resultat med någon säkerhet kunna väntas. Vi tillåta oss att i detta hänseende anföra följande på anmodan af styrelsen för Upsala läns allmänna nykterhetsförbund i april 1891 afgifna utlåtanden af trenne svenska läkare, nemligen af professorn i praktisk medicin vid Upsala universitet, öfverläkaren vid Akademiska sjukhuset i Upsala *S. Henschen*, professorn i psykiatri vid Upsala universitet, öfverläkaren vid Upsala

Centralhospital N. G. Kjellberg samt stadsläkaren i Upsala, med. d:r T. Brunnberg.

Professor Henschen: »Detta mål» (drinkares upprättande) »kan enligt min mening endast vinnas genom att inrätta särskilda, för drinkare anordnade slutna anstalter, der dessa stå under ständig uppsigt, och der de kunna erhålla så väl lämplig föda som ock ett för deras förderfvade kropp passande arbete.»

Professor Kjellberg: »Enligt den erfarenhet, jag haft tillfälle att inhemta om alkoholsjukdomars natur, anser jag hithörande sjuka fullkomligt oförmögna att taga vård om sig sjelfva, hvarför äfven hvarje försök att rädda dem måste ytterst stödja sig på förutsättningen, att de genom yttre hinder fullkomligt afstängas från möjligheten att tillfredsställa sitt begär efter rusdrycker, äfvensom att de erhålla sina verkliga fysiska behof på ett tillfredsställande sätt uppfylla. Då sådant på ett fullt tillförlitligt sätt endast kan ske inom en afstängd asyl, är det min lifliga förhoppning, att den anhållan, som styrelsen vill göra om understöd af allmänna medel (nemligen för det här nedan omtalade räddningshemmet Sans-souci) äfven måtte kunna beviljas.»

Doktor Brunnberg: »Anmodad att åtaga mig läkarevården vid den föreslagna isoleringsanstalten för alkoholister å lägenheten Sans-souci i Upsala och yttra mig om den behandling, som i dylika fall lämpligast bör användas, får jag härmed på grund af den erfarenhet, jag vunnit, uttala den öfvertygelsen, att förhoppning om ett bestående godt resultat af alkoholisters behandling endast i de fall kan vinnas, att de afskiljas från sitt vanliga umgänge och upptagas i ett för ändamålet särskildt anordnad hem, der de på bästa möjliga sätt tillgodoses i moraliskt och fysiskt hänseende och äro i tillfälle att få undergå suggestiv behandling (hypnotism), en metod, som numera bevisat sig vara den mest effektiva af de läkemetoder, som egna sig i dylika fall.»

Ett på grund af och i enlighet med dessa utlåtanden anordnad räddningshem för drinkare finnes nu i vårt land, i det styrelsen för Upsala läns allmänna nykterhetsförbund på den för ändamålet inköpta lägenheten *Sans-souci* invid Upsala upprättat ett sådant, hvilket varit i verksamhet sedan hösten 1891.

Dess styrelse har hittills utgjorts af ofvannämnda nykterhetsförbunds ordförande (professorn W. Rudin) samt trenne af förbundets styrelse på två år valda medlemmar, men meningen är, att tvenne af dessa medlemmar skola framdeles, på förslag af förbundets styrelse, väljas, den ene af Upsala läns landsting, den andre af Upsala stadsfullmäktige. Inspektor för hemmet är professor Kjellberg, föreståndare skolläraren Conrad Schwalbe

och läkare doktor T. Brunnberg. Patienterna eller skyddslingarne få endast under kontroll mottaga besök eller gå utom hemmets område. De sysselsättas med vedhuggning, snickeri och trädgårdsarbete. Under den tid af något mer än ett år, som hemmet varit i verksamhet, hafva 13 alkoholister der intagits, deraf 8 utgått och 5 för närvarande undergå behandling. Af de 8 utgångna anses 4 friska eller förbättrade, 3 hafva återfallit och en afbröt kuren i förtid.

Hemmet har hittills endast existerat genom gåfvomedel, hvilka till 1893 uppgått till kronor 5,975: 68. Omkostnaderna för företagets bringande till stånd hafva uppgått till kronor 5,997: 54, nemligen kontanta utgifter vid köpet af lägenheten Sans-souci (bestående af byggnader med en större trädgård)..... 3,608: 78
 för reparationer..... 1,575: 22
 för inventarier..... 813: 54

Summa kronor 5,997: 54,

således ungefär samma belopp som de influtna gåfvomedlen, hvartill kommit ej obetydliga kostnader för trädgårdens iståndsättande. Hemmets räntebärande skuld på fastigheten utgör 9,000 kronor.

Under sådana förhållanden och ehuru föreståndaren ej åtnjuter annan ersättning för sitt magtpåliggande arbete än fri bostad och vedbrand och läkarevården erhålles kostnadsfritt, hafva endast betalande patienter kunnat mottagas, nemligen för en afgift af kronor 1: 50 per dag, och den härigenom influtna summan i förening med trädgårdens afkastning har ej räckt till att bestrida de löpande utgifterna för hushållet m. m. under det gångna året, utan har en brist af i rundt tal 1,200 kronor uppstått, och på grund af gjorda beräkningar motser styrelsen en nära nog lika stor brist för år 1893. Då man besinnar, att de hittills influtna gåfvomedlen förnämligast afsett företagets igångsättande, hvartill de äfven såsom ofvan visats användts, torde man knappast kunna påräkna, att den årsbrist, som sålunda uppstått och hotar att uppstå, skall kunna fyllas genom enskild offervillighet, och är det därför fara värdt, att hela företaget måste uppgifvas, så vida ej understöd af allmänna medel därför kan erhållas. Lämpligheten af, att sådant i ett fall som detta gifves, har också redan, åtminstone i viss mån, af den svenska Riksdagen erkänts.

Vid 1889 års riksdag väcktes åtskilliga motioner om anslag till nykterhetens befrämjande, deribland en af herr E. W. Wretlind, som föreslog, att Riksdagen ville ställa ett anslag af 100,000 kronor till regeringens förfogande för att i mån af behof anordna offentliga eller understödjade enskilda asylor med syfte att åvägabringa drinkares återupprättelse till

normal kropps- och själsbeskaffenhet. Statsutskottet yttrade med anledning häraf i sitt utlåtande n:o 9, att det syntes utskottet, att nykterhetssaken genom sådana asylers upprättande komme att »på ett verksamt och på ett verkligt praktiskt sätt befrämjas», att vårt land borde följa det i utlandet gifna exemplet, men att det ej vore »lämpligt att staten sjelf ombestyrde inrättandet af dessa asylers, utan att dess medverkan torde böra inskränkas dertill, att staten lemnade understöd åt asylers, som på enskildt initiativ inrättats», och föreslog utskottet på grund häraf, att på extra stat för 1890 måtte anvisas och ställas till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 25,000 kronor »att på de vilkor Kongl. Maj:t må ega att bestämma användas till understöd åt enskilda, för drinkares kurativa behandling upprättade asylers».

Häremot reserverade sig ledamoten af utskottet herr Liss O. Larsson förnämligast på den grund, att några dylika asylers ännu ej finnes i vårt land, men han förklarade tillika, att, »om sådana privata asylers finnes af den beskaffenhet, att de förtjenade statsbidrag och deraf vore i behof», så skulle han »gera vara med om att bevilja sådant understöd». Nu föreslog han emellertid, att anslaget måtte få användas för nykterhetens befrämjande »på sätt Kongl. Maj:t pröfvar lämpligast», och i enlighet med denna hans reservation fattade Andra Kammaren sitt beslut.

Första Kammaren beslöt åter på yrkande af herr Wieselgren, att anslaget skulle på de vilkor, Kongl. Maj:t må ega att bestämma, användas *dels* till understöd åt enskilda för drinkares kurativa behandling upprättade asylers, *dels* till utgifning och spridning af nykterhetsskrifter.

Riksdagens skrifvelse i ämnet affattades i enlighet med Andra Kammarens beslut eller herr Liss O. Larssons reservation, men af det anförda torde framgå, att, om en dylik anstalt som den ifrågavarande då funnits till, skulle det öfverensstämt med Riksdagens mening, om den erhållit understöd af det beviljade anslaget. Nu blef detta, då någon sådan anstalt ännu ej kommit till stånd, uteslutande användt till nykterhetsskrifters utgifvande.

Då emellertid Riksdagen sålunda erkänt nyttan af upprättandet af asylers för drinkares räddning; då de förutsättningar, under hvilka den uttalat sig för lämpligheten af statsunderstöd åt sådana, just uppfyllas af räddningshemmet vid Sans-souci, och då detta utan ett sådant understöd, menskligt att döma, ej kan fortsätta sin välsignelsebringande verksamhet och alls icke kan vinna en sådan utveckling, att denna verksamhet på ett mera tillfredsställande sätt motsvarar sitt ändamål, hvartill bland annat fordras, att friplatser beredas åt mindre bemedlade, att mera än som nu är möjligt må kunna göras för patienternas sysselsättning med nyttiga arbeten samt att ett aflönadt biträde må kunna anställas, som genom sitt dagliga umgänge inverkar förädlande på patienterna, så hafva vi ansett oss

böra bringa under Riksdagens pröfning frågan, huru vida ej statsunderstöd må på vilkor, som af Kongl. Maj:t närmare bestämmas, kunna beviljas ofvannämnda räddningshem, och få vi som ytterligare skäl för en dylik åtgärd fästa uppmärksamhet på följande omständigheter:

Räddningshemmet vid Sans-souci kan ej betraktas som en lokal inrättning för Upsala och dess omnejd, utan fyller ett för hela landet förefintligt behof, hvilket framgår deraf, att af de 13 patienter, som hittills der vårdats,

3	varit från	Upland (Stockholm),
3	»	» Halland,
2	»	» Skåne,
1	»	» Medelpad,
1	»	» Dalarne,
1	»	» Vestmanland,
1	»	» Östergötland och
1	»	» Småland.

I detta sammanhang må påpekas nyttan af att åtminstone *en* dylik anstalt finnes i vårt land, så att de, som vilja söka räddning genom asylväsendet, ej ovilkorligt nödgas resa till utlandet, hvilket naturligtvis är förknippadt med ökade svårigheter och kostnader.

Resultatet af hemmets arbete måste, helst om man tager i betraktande, hvilka små medel stått till dess förfogande och att dess verksamhet ännu är i sin begynnelse, anses såsom ganska tillfredsställande. Af ofvan lemnade redogörelse framgår nemligen, att 50 % af de utgångna patienterna blifvit verkligt förbättrade, och enligt uppgift af hemmets läkare doktor Brunnberg plägar vid utlandets asylor med deras större erfarenhet och deras betydliga tillgångar 60 % anses såsom ett godt resultat.

Hemmets verksamhet har hittills visserligen varit ganska inskränkt, men den för dess räkning förvärfvade lägenheten är sådan, att om blott tillräckliga medel erhållas, dess verksamhet kan betydligt utvidgas, och äfven i sitt nuvarande skick eger det en stor och allmän betydelse såsom experimentalfält.

Då det torde vara skäl, att det ännu någon tid får samla erfarenhet såsom sådant, hafva vi ej velat föreslå det begärda understödet till högre belopp än styrelsen ansett oundgängligt nödvändigt för att hemmet nu må kunna fortsätta sin verksamhet, eller tvåtusen (2,000) kronor.

På grund af hvad sålunda är anfördt få vi vördsamt föreslå,

det Riksdagen måtte å extra stat för 1894 anvisa ett anslag af 2,000 kronor till understöd åt rädd-

ningshemmet för drinkare vid Sans-souci invid Upsala på vilkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1893.

S. J. Boëthius.

K. E. Holmgren.

N:o 156.

Af herr **O. Nylander**, *om tull å bearbetad koppar.*

Vid lagtima Riksdagen sistlidet år blef, såsom känt är, skyddstullsystem beträffande industriens alster i allmänhet genomfördt. Kopparindustrien missgynnades dock, antagligen i följd af förbiseende.

För att afhjelpa detta tillåter jag mig hemställa,

att, på sätt Kongl. Maj:t till sagde Riksdag föreslagit, beträffande bearbetad koppar, å plåt och andra ämnen för vidare bearbetning, äfvensom å bult och spik sättes en tull af 5 öre pr kilogram samt å rör och rördelar 10 öre pr kilogram.

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1893.

Oskar Nylander.
